



# Varg i Sverige vintern 2007/08

## Statusrapport

Åke Aronson och Linn Svensson



# INNEHÅLL

<b>Versioner av Varg i Sverige vintern 2007/08</b>	<b>2</b>
<b>Inledning</b>	<b>3</b>
<b>Metodik</b>	<b>3</b>
Spårförhållanden vintern 2007/08	3
<b>Resultat</b>	<b>4</b>
Sammanfattning	4
Familjegrupper och föringringar	5
Revirmarkerande par	12
Osäkra revirmarkerande par	17
Övriga stationära vargar	20
Invandring av varg från Finland/Ryssland	21
Döda vargar	21
<b>Tabeller</b>	<b>22</b>
<b>Figurer</b>	<b>25</b>

## ***Versioner av Varg i Sverige vintern 2007/08***

<u>Version</u>	<u>Utgivningsdatum</u>	<u>Författare</u>
2.0.	2008-12-15	Åke Aronson, Linn Svensson

I version 1.0. rapporterades preliminära resultat den 12 juni 2008. Föreliggande version 2.0. är att betrakta som slutgiltig och har kompletterats med framför allt DNA-analyser av i fält insamlade prover (spillingar, hår och blod).

Denna rapport kan beställas från Viltskadecenter, Grimsö forskningsstation, 730 91 Riddarhyttan, tel. 0581-920 70, 69 73 35. Den kan även laddas ned som pdf från Viltskadecenters hemsida: [www.viltskadecenter.se](http://www.viltskadecenter.se)

*Omslagsbild: Vargspårning i Siljansringen i Dalarnas län, vintern 2007/08.  
Foto: Åke Aronson/VSC.*

## INLEDNING

Vargarna i Sverige tillhör ett gemensamt svenskt/norskt bestånd med huvudsaklig utbredning på den svenska sidan av riksgränsen. Inventeringar av varg sker årligen i både Sverige och Norge. I föreliggande inventeringsrapport, avseende den svenska delen av vargpopulationen, inkluderas även gränsförekomster, det vill säga de vargar som lever i revir belägna tvärs över riksgränsen mellan Sverige och Norge. I Sverige har länsstyrelsen ansvar för inventering av stora rovdjur, inklusive varg, i respektive län. När det gäller varginventeringen ansvarar Viltskadecenter, på Naturvårdsverkets uppdrag, för nationell koordinering av länsstyrelsernas fältarbete samt utvärdering och avrapportering av resultat.

## METODIK

Regler för vad som skall inventeras och hur inventeringarna skall utföras, inklusive utförliga kriterier för klassificering av vargar i de olika kategorierna ”familjegrupper”, ”revirmarkerande par” samt ”övriga stationära vargar” finns beskrivna i Naturvårdsverkets föreskrifter om inventering av rovdjursförekomst; NFS 2007:10. Dessa föreskrifter kan laddas ned som pdf-dokument från Naturvårdsverkets webbplats ([www.naturvardsverket.se](http://www.naturvardsverket.se)).

Allt fältarbete, såsom spårningar och insamling av DNA-prover (spillning, hår, blod), utförs av länsstyrelsernas fältpersonal. DNA-analyser av insamlade inventeringsprover sker vid Lunds Universitet, Avdelningen för Zoökologi i enlighet med en överenskommelse, upprättad mellan Naturvårdsverket och Lunds Universitet.

I föreliggande rapport redovisas endast stationära vargar, dvs. vargar som lever i revir. *Rapporten omfattar inte den del av populationen som består av kringvandrande, ofta unga vargar.* Inventeringens främsta syfte är att fastställa hur många föryngringar av varg som skett under den senaste säsongen. Därutöver skall inventeringen omfatta antal ”familjegrupper”, inklusive flockstorlek, antal ”revirmarkerande par” samt alla ”övriga stationära” vargar (oftast ensamma vargar).

Fältarbetet utförs vintertid och baseras på snöspårningar, men även radiotelemetri och DNA-analyser är viktiga kompletterande metoder. Inventeringsperioden sträcker sig från 1 oktober till sista februari. Inventeringsföreskrifterna medger dock att föryngring av varg kan bekräftas redan under sommaren och hösten. Om snöförhållandena tillåter fortsätter inventeringsarbetet även under mars månad, främst med inriktning på att utreda vilka revir som hyser intakta par under brunstperioden. Under fältarbetet i mars månad registreras även nya parbildningar, etablerade efter ordinarie inventeringssäsong.

Resultatet i rapporten avspeglar således inte en ögonblicksbild utan är en sammanfattning av hela vinterns observationer. I de antalsuppgifter som redovisas är kända döda vargar under vintern inkluderade.

## **Spårförhållanden vintern 2007/08**

Vintern 2007/08 var ovanligt mild och snöfattig i stora delar av södra Sverige. I senare delen av mars 2008 (efter själva inventeringsperioden) blev det dock på många platser i södra Sverige en period med goda snöförhållanden. I de mer centrala och norra delarna av vargens kärnområde var förutsättningarna för snöspårning betydligt bättre.

## **RESULTAT**

### **SAMMANFATTNING**

Säsongen 2007/08 bekräftades 19 **föryngringar** av varg i Sverige. Således konstaterades valpkullar födda 2007 i 19 olika revir. Av dessa var samtliga revir utom ett belägna helt inom Sveriges gränser och ett revir delades med Norge. (Tabell 1, 3 & 4, Figur 1.)

Revir med bekräftad föryngring 2007;

**Skrälldalen** (Gävleborg), **Tenskog** (Gävleborg/Dalarna), **Voxna** (Gävleborg/Dalarna), **Siljansringen** (Dalarna), **Amungen** (Gävleborg/Dalarna), **Långsjön** (Dalarna), **Görsjön** (Dalarna), **Korsån** (Dalarna/Gävleborg), **Halgån** (Värmland/Dalarna), **Nyskoga** (Värmland), **Gräsmark** (Värmland/Norge), **Lövsjön** (Dalarna), **Acksjön** (Värmland), **Jangen** (Värmland), **Ulriksberg** (Örebro/Dalarna/Värmland), **Loka** (Örebro/Värmland), **Kilsbergen** (Örebro), **Edsleskog** (Västra Götaland), **Hasselfors** (Örebro/Värmland/Västra Götaland).

Under vintersäsongen 2007/08 (oktober-februari) registrerades 19-20 **familjegrupper** av varg i Sverige. En familjegrupp är således *inte* helt säkerställd. I den osäkra familjegruppen kan det inte heller uteslutas att föryngring skett under 2007. Samtliga revir med familjegrupper utom ett var belägna helt i Sverige, endast Gräsmarksreviret delades med Norge. Sammantaget registrerades minst 95 och max 106 individer i de 19-20 familjegrupperna. Antalet **revirmarkerande par** under vintern 2007/08 (oktober-februari) var minst 15 och max 21. Osäkerhet råder således kring 6 par. Anledningen till osäkerheten varierar. För det första har snöförhållandena i stora delar av södra Sverige periodvis varit dåliga under vintern 2007/08. I några fall upptäcktes parbildningarna först i mars månad, d.v.s. efter inventeringsperiodens slut. Det är dock möjligt att dessa par redan fanns under själva inventeringsperioden i oktober-februari. I andra fall är särskiljning mot intilliggande, redan registrerade par, inte säkerställd. Sammanlagt bestod de revirmarkerande paren av 35-43 individer. I några av reviren med osäkra par kunde åtminstone en ensam stationär varg bekräftas. Dessutom hyste minst ett revir med säker parbildning två olika hannar, sett över hela vinterperioden, då den första hannen efter sin död ersattes av en ny hanne. Utöver familjegrupper och par registrerades minst 4 revir med **övriga stationära vargar**. I samtliga fall rörde det sig om ensamma vargar. (Tabell 1, 2, 3 & 4, Figur 1, 2, 3 & 4.)

Vintern 2007/08 registrerades totalt 134-153 *stationära* vargar i Sverige. Jämfört med föregående säsong, då 112-129 stationära vargar konstaterades, innebär detta en

tillväxt på i genomsnitt 19 % under ett år (Tabell 3, Figur 6.). Om tillväxten istället räknas på antalet revir med familjegrupper eller revirmarkerande par ökade stammen från 28-29 revir vintern 2006/07 till 35-41 vintern 2007/08, vilket ger en tillväxt på i genomsnitt 33 %. Sett till antalet föryngringar blir tillväxten under motsvarande period 27 %, baserat på 15 respektive 19 föryngringar (Tabell 3, Figur 5).

## **FAMILJGRUPPER och FÖRYNGRINGAR**

### **1. Skrälldalen – föryngring 2007 (4 vargar)**

Skrälldalsreviret utbreder sig i grova drag väster om Ljusdal i Gävleborgs län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Föregående vinter (2006/07) registrerades ett nyetablerat revirmarkerande par i området och paret ynglade våren 2007.

Ett stort överlapp konstaterades mellan Skrälldalsreviret och Tenskogsreviret (se 2.) vintern 2007/08. Alfatiken i Skrälldalsreviret fick redan vintern 2006/07 en skada på höger bakfot eller ben. Denna skada kunde avläsas i spårlopan även under den senaste vintern, vilket gjorde det möjligt att särskilja spåren från revirmarkerande vargar i de angränsande reviren Voxna (se 3.) och Tenskog.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 4 vargar inklusive ett intakt alfapar. Vargarna spårades sammanlagt i 67 km fördelat på 14 dagar under perioden 19 november – 24 mars. Löpblod registrerades 11 februari – 14 mars. Varg har aldrig varit radiomärkt i Skrälldalsreviret.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **2. Tenskog – föryngring 2007 (3 vargar)**

Tenskogsreviret återfinns söder om Los i västra delen av Hälsingland i Gävleborgs län. En liten bit av Dalarnas län berörs också Figur 1, 2 & 3, Tabell 4). Reviret överlappar i nordost med Skrälldalsreviret (se ovan, 1.). Föregående vinter (2006/07) registrerades ett nyetablerat revirmarkerande par i området och paret ynglade våren 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av tre vargar, varav endast en revirmarkerande varg (tik); således inget intakt alfapar under vintern. Tenskogsvargarna spårades sammanlagt i 124 km fördelat på 16 dagar under perioden 14 oktober – 20 mars. Löpblod registrerades den 20 mars.

På sista spårnön i månadsskiftet mars-april spårades ett revirmarkerande vargpar i anslutning till Tenskogsrevirets västra del. Det blev dock inte klarlagt om detta handlade om Tenskogstiken med ny partner eller ett helt nytt revir (se Vassjön, 36.). Varg har aldrig varit radiomärkt i Tenskogsreviret.

Preliminärt är det ovisst om föryngring skett 2008.

### **3. Voxna – föryngring 2007 (8 vargar)**

Voxnareviret återfinns norr om Edsbyn, huvudsakligen i Gävleborgs län men delvis även i Dalarnas län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Ett revirmarkerande vargpar registrerades första gången i området vintern 2004/05 och föryngring har sedan dess konstaterats tre år i rad; 2005, 2006 och 2007.

Vintern 2007/08 registrerades en familjegrupp bestående av 8 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Spårningarna tyder på att reviret var förskjutet österut jämfört med tidigare säsonger. Sammanlagt spårades Voxnavargarna i 111 km under loppet av 20 dagar under perioden 3 november – 27 mars. Löpblod registrerades den 29 januari. Varg har aldrig varit radiomärkt i Voxnareviret.

Den 3 mars 2008 avlivades en yngre hanvarg i reviret efter skyddsjaktstillstånd av Naturvårdsverket.

Preliminärt är det ovisst om föryngring skett 2008.

### **4. Siljansringen – föryngring 2007 (7 vargar)**

Detta revir utbreder sig norr om sjön Siljan och vidare norr om Furudal i Dalarnas län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Ett nytt revirmarkerande par registrerades första gången i området vintern 2004/05. Föryngring har sedan dess konstaterats tre år i rad; 2005, 2006 och 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 7 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Under större delen av vintern har dock endast 4 vargar spårats i reviret. Sammanlagt spårades vargarna i Siljansringen i 181 km fördelat på 32 dagar under perioden 7 november – 8 april. Inget löpblod har registrerats. Varg har aldrig varit radiomärkt i Siljansringen.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **5. Amungen – föryngring 2007 (5-6 vargar)**

Amungenreviret är beläget runt den stora sjön Amungen, söder om Edsbyn och Alfta, på båda sidor om länsgränsen mellan Dalarnas län och Gävleborgs län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Endast en liten del av reviret registrerades i Dalarnas län den senaste vintern. Ett revirmarkerande par etablerade sig i området redan 2003/04 och därefter har föryngring bekräftats i fyra år i rad, inklusive 2007.

Vintern 2007/08 påvisades en familjegrupp bestående av 5-6 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Spårningarna den senaste vintern tyder på att reviret förskjutits österut mot Ockelboreviret (se 37.). Flera spårningar i gränsområdet mellan dessa båda revir har inte gått att klassificera till något bestämt revir. Amungenvargarna spårades åtminstone i 79 km under loppet av minst 19 dagar under perioden 13 oktober – 26 mars. Löpblod registrerades endast den 28 januari. Ingen Amungenvarg hade fungerande radiosändare vintern 2007/08.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **6. Långsjön – föryngring 2007 (4 vargar)**

Långsjöreviret återfinns norr om Falun i Dalarnas län (Figur 1, 2 & 3, Tabell 4). I detta område registrerades ett nyetablerat vargpar säsongen 2005/06. Påföljande vinter spårades en familjegrupp bestående av 4-6 vargar, som ett resultat av en föryngring våren 2006. Från och med januari 2007 återfanns dock inga valpar i reviret. DNA-analyser visade att hannen var ny för säsongen och således blott styvfar till valparna. Den riktiga fadern till valpkullen hittades död i Värmland i april 2007, ca 110 km sydväst om Långsjöreviret. Obduktionen kunde inte fastställa dödsorsak men en gammal skottskada kunde påvisas. Genom DNA från insamlad spillning kunde föryngring bekräftas för 2007, nu med den nya hannen som fader till valpkullen.

Vintern 2007/08 spårades Långsjövärgarna i sammanlagt 41 km fördelat på 21 dagar under perioden 20 november – 28 mars. Alfatiken sköts redan den 9 oktober 2007 med stöd av §28 i Jaktlagstiftningen (Tabell 3), och under resten av säsongen 2007/08 spårades som mest 3 vargar i reviret, varav ett revirmarkerande djur. Som förväntat registrerades inget löpblod. Varg har aldrig varit radiomärkt i Långsjöreviret.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

## **7. Görsjön – föryngring 2007 (5-7 vargar)**

Görsjöreviret utbreder sig sydväst om sjön Siljan i Dalarnas län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). I detta område konstaterades ett nyetablerat vargpar föregående säsong (2006/07) och paret ynglade våren 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 5-7 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Trots stor spårningsinsats kunde bara alfaparet samt en valp spåras efter nyår. Sammanlagt spårades Görsjövärgarna i 272 km fördelat på 34 dagar under perioden 5 november – 24 mars och löpblod registrerades 19 december – 14 februari. Ingen varg har radiomärkts i Görsjöreviret, men alfahanen hade ett icke-fungerande radiohalsband redan då han etablerade sig med tiken i reviret under 2006.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **8. Korsån – föryngring 2007 (6 vargar)**

Korsåreviret är i grova drag beläget mellan Falun och Sandviken, norr om riksväg 80, på ömse sidor av gränsen mellan Dalarnas län och Gävleborgs län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Vintern 2006/07 registrerades ett nytt revirmarkerande par i detta område och sommaren 2007 konstaterades den första föryngringen.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 6 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Sammanlagt spårades Korsåvärgarna i 123 km fördelat på 28 dagar under perioden 9 november – 20 mars. Löpblod registrerades 5 och 9 februari. Varg har aldrig varit radiomärkt i Korsåreviret.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **9. Halgån – föryngring 2007 (3-6 vargar)**

Halgåreviret utbreder sig öster om Klarälven, från Likenäs i norr till Ekshärad i söder, på båda sidor om länsgränsen mellan Värmlands län och Dalarnas län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). För fjärde året i rad bekräftades föryngring i Halgåreviret 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av minst 3 vargar, inklusive ett intakt alfapar. I början av vintern registrerades ett stort överlapp mellan Halgåreviret och Acksjöreviret (se 13.) med hjälp av GPS-positioner från den märkta Halgåtiken och DNA-analyserade spillningar. Spårningarna före jul/nyår visar att familjegruppen kan ha bestått av fem vargar. Under januari spårades den radiomärkta alfatiken ensam under en period. När åter två revirmarkerande vargar kunde spåras, från början av februari till slutet av mars, återfanns inte längre någon flock, utan bara ett revirmarkerande par med aktivitetsområdet kraftigt förskjutet åt nordväst. Under hela vintern var det fråga om samma radiomärkta tik, men det finns tecken som tyder på att hon fick en ny partner under senare delen av vintern.

Vargarna i Halgåreviret spårades i sammanlagt 94 km under loppet av 19 dagar under perioden 13 december – 25 mars. Löpblod registrerades 28-30 januari.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

## **10. Nyskoga – föryngring 2007 (5 vargar)**

Nyskogareviret är lokaliserat nordväst om Stöllet, mellan Klarälven och norska gränsen, i norra delen av Värmlands län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Under 2007 bekräftades för åttonde året i rad föryngring i detta revir. DNA-analyser har dessutom visat att det är samma föräldrapar som ynglat alla år, från och med 2000.

Vintern 2007/08 bestod familjegruppen av 5 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Nyskogavargarna spårades i sammanlagt 31 km under loppet av 9 dagar under perioden 15 november – 5 mars. Löpblod registrerades 8 februari – 5 mars. Ingen av vargarna i Nyskogareviret hade fungerande radiosändare vintern 2007/08.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **11. Gräsmark – föryngring 2007 (4-6 vargar)**

Det svensk-norska Gräsmarksreviret är lokaliserat väster om Torsby i Värmlands län samt i angränsande delar av Hedmark fylke i Norge (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Vintern 2004/05 spårades ett nyetablerat revirmarkerande par i området. Paret ynglade påföljande vår (2005) och föryngring har bekräftats även 2006 och 2007.

Minst 6 årsvalpar konstaterades av SKANDULV 26 maj 2007. Under vintern 2007/08 kunde minst 4 och max 6 vargar spåras i reviret, inklusive föräldraparet. Vargarna spårades sammanlagt 36 km fördelat på 9 dagar under perioden 11 december – 28 februari. Löpblod registrerades den 8 februari. Alfahannen hade hela vintern 2007/08 ett fungerande GPS-halsband efter ommärkning av SKANDULV i mars 2007.

Efter en av Naturvårdsverket beviljad skydds jakt i Gräsmarksrevirets svenska del blev en vuxen vargtik skjuten den 8 januari 2008 ca 10 km söder om känd revirgräns.



Denna varg var troligen tiken i ett angränsande nyetablerat vargpar (se Bogen-Eidskog, 38.).

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **12. Lövsjön – föryngring 2007 (5 vargar)**

Lövsjöreviret återfinns norr om Fredriksberg i Dalarnas län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Ett revirmarkerande vargpar registrerades i området både säsongen 2004/05 och 2005/06 innan föryngring kunde påvisas första gången 2006. För andra året i rad bekräftades föryngring i reviret sommaren 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp på 5 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Lövsjövargarna spårades i totalt 150 km under loppet av 22 dagar under perioden 8 november – 28 mars. Löpblod påvisades endast den 7 februari. Varg har aldrig varit radiomärkt i Lövsjöreviret.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **13. Acksjön – föryngring 2007 (5 vargar)**

Acksjöreviret är beläget norr om Hagfors, mellan Halgåreviret (se 9.) i väster och Aamäckreviret (se 29.) i öster, i Värmlands län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Vintern 2005/06 registrerades ett nytt revirmarkerande par i detta område men ingen föryngring kunde påvisas 2006. Påföljande vinter (2006/07) spårades återigen ett revirmarkerande par och DNA-analyser kunde bekräfta föryngring i reviret för första gången 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 5 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Ett stort överlapp mellan Acksjöreviret och Halgåreviret konstaterades, baserat på GPS-positioner från Halgåtiken samt DNA-analyser av spillningar. Flera spårningar i detta område har inte gått att klassificera till något specifikt revir.

Acksjövargarna spårades åtminstone i 45 km fördelat på 10 dagar under perioden 7 november – 24 mars. Inget löpblod registrerades. Varg i Acksjöreviret har aldrig varit radiomärkt.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **14. Jangen – föryngring 2007 (7 vargar)**

Jangenreviret är lokaliserat väster om Ekshärad, mellan Klarälvsdalen och Fryksdalen, i Värmlands län (Figur 1, 2 & 3, Tabell 4). Det nuvarande Jangenparet ynglade första gången 2006 och föryngring konstaterades också våren 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 7 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Vargarna i Jangenreviret spårades i totalt 67 km under loppet av 13 dagar under perioden 12 november – 4 mars. Inget löpblod registrerades.

Den 3 september 2007 sköts en ung hanvarg, centralt i reviret, i samband med angrepp på hund och med stöd av §28 i Jaktlagstiftningen. Dessutom blev alfahannen

skjuten den 26 november 2007 efter att skyddsjakt beviljats av Naturvårdsverket (Tabell 5). Det fanns inga tecken på att tiken fått sällskap av en ny hanne under vintern. Inga vargar i reviret hade fungerande radiosändare under vintern 2007/08.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

### **15. Ulriksberg – föryngring 2007 (5-6 vargar)**

Ulriksbergsreviret återfinns sydost om Fredriksberg, på båda sidor om länsgränsen mellan Dalarnas län och Örebro län. Reviret omfattar även en liten del av Värmlands län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Föryngring bekräftades 2007, för andra året i rad.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 5-6 vargar, inklusive alfaparet. Vargarna spårades i totalt 169 km under loppet av 21 dagar under perioden 3 november – 28 mars. Löpblod registrerades 18-31 januari.

Både hannen och tiken hade fungerande GPS-halsband under vintern 2007/08. Alfatiken ommärktes i februari 2008 och en tikvalp från den senaste kullen försågs samtidigt med GPS-halsband (SKANDULV). Tikvalpen vandrade ut ur reviret i mitten av april med i huvudsak västlig kurs genom Värmland och i slutet av maj var hon på norsk sidan av riksgränsen. Efter att ha legat död en längre tid påträffades vargen i västra Värmland i juli 2008.

Föryngring 2008 har bekräftats (Appendix 1).

### **16. Loka – föryngring 2007 (6 vargar)**

Lokareviret är i grova drag lokaliserat mellan tätorterna Filipstad, Grythyttan och Karlskoga, på båda sidor av gränsen mellan Örebro län och Värmlands län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Föregående vinter (2006/07) registrerades ett nytt revirmarkerande par i detta område och paret ynglade våren 2007.

Under vintern 2007/08 har en familjegrupp bestående av 6 vargar spårats i reviret, inklusive ett intakt alfapar. Lokareviret omfattar de nordvästra delarna av det som tidigare år varit Kilsbergsreviret (se 17). Flera spårningar i Loka-Kilsbersområdet under den senaste vintern har inte gått att klassificera till något bestämt revir. DNA-analyser av insamlade spillningar längs spårloppor har emellertid bekräftat revirtillhörigheten i flera fall. Spårningarna i Lokareviret omfattade sammanlagt 112 km fördelat på 14 dagar under perioden 11 november – 20 mars. Löpblod registrerades den 8 februari. Varg har aldrig varit radiomärkt i Lokareviret.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **17. Kilsbergen – föryngring 2007 (3-4 vargar)**

Kilsbergsreviret utbreder sig nordväst om Örebro, mellan Karlskoga och Nora, centralt i Örebro län (Figur 1, 2 & 3, Tabell 4). Med tillstånd av Naturvårdsverket avlivades en oskygg varg den 15 mars norr om Lindesberg (Tabell 5). Undersökning av vargkroppen visade att det var en valp född 2007 (Peter Mortensen, NRM, pers.medd.) och DNA-analyser bekräftade att vargen härstammade från

Kilsbergsreviret. Föryngring i Kilsbergen är således bekräftad för 2007, för femte året i rad.

Sannolikt saknade Kilsbergsreviret ett intakt alfapar vintern 2007/08. Under november månad spårades en ensam revirmarkerande varg centralt i reviret men därefter kunde inte något revirmarkerande djur spåras. En grupp på tre vargar spårades dock långa sträckor, men utan att revirmarkeringar noterades, varför det är troligt att denna grupp inte innehöll något alfadjur. Gränsen mellan Kilsbergsreviret och Lokareviret (se 16.) är dessutom dåligt känd och flera spårningar i Loka-Kilsbergsområdet har inte gått att klassificera till något av reviren.

Den sammanlagda spårade sträckan i det som klassificerats som Kilsbergsreviret blir 41 kilometer fördelat på 4 dagar under perioden 27 november – 5 januari. Inget löpblod registrerades. Ingen varg i Kilsbergsreviret hade fungerande radiosändare vintern 2007/08.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

### **18. Edsleskog – föryngring 2007 (3 vargar)**

Detta revir är beläget väster om Åmål, i Västra Götalands län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Revirets gränser är bristfälligt kartlagda. Föregående vinter registrerades ett nytt revirmarkerande par i området, och spårningarna sträckte sig då även in i Värmlands län. Föryngring bekräftades för första gången 2007.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 3 vargar, inklusive ett intakt alfapar. Sammanlagt spårades vargarna i 24 km fördelat på 12 dagar under perioden 7 oktober – 20 mars. Löpblod konstaterades 30 januari-6 februari. Ingen varg har varit radiomärkt i Edsleskogsreviret.

Preliminärt är det osäkert om föryngring skett 2008.

### **19. Hasselfors – föryngring 2007 (5 vargar)**

Hasselforsreviret är lokaliserat söder om Degerfors i sydvästra delen av Örebro län. En liten del av reviret berör även Värmlands län och Västra Götalands län (Figur 1, 2, 3 & 4, Tabell 4). Föryngring konstaterades för 2007, vilket var åttonde året i rad med föryngring i reviret. Alfadjuren har dock inte varit desamma genom åren. Förra säsongen 2006/07 konstaterades en ny parbildning i reviret.

Vintern 2007/08 spårades en familjegrupp bestående av 5 vargar inklusive ett intakt alfapar. Hasselforsrevirets utsträckning åt nordväst under den senaste vintern blev inte klarlagd. Spårningar av ett revirmarkerande par söder om Björneborg kan röra sig om Hasselforsvargar men det skulle också kunna vara fråga om ett nyetablerat, eget revir i trakterna av Björneborg (se 40.). Hasselforsvargarna spårades i åtminstone i 95 km fördelat på 11 dagar under perioden 13 november – 18 mars. Löpblod registrerades 2 januari-6 februari. Ingen varg har varit radiomärkt i Hasselforsreviret 2007/08.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **20. Dals Ed södra – osäker föryngring 2007 (2-3 vargar)**

Dals Ed södra-reviret återfinns i grova drag mellan orterna Ed och Färgelanda i Västra Götalands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Vintern 2006/07 noterades tecken på en uppsplittring av det gamla Dals Ed-Haldenreviret i två olika revir, ett i norr och ett i söder. Detta har bekräftats under den senaste vintern och det nordliga av de två reviren har fortsatt benämnts Dals Ed-Haldenreviret (se 33.), medan det sydliga har kallats Dals Ed södra.

Under vintern 2007/08 spårades ett revirmarkerande par i det *nordliga* Dals-Ed-Haldenreviret. DNA-analyser av insamlad spillning har visat att det *inte* är det gamla Dals Ed-Haldenparet som hävdats revir i detta område. Den gamla alfaten i Dals Ed-Halden, som haltade kraftigt i flera år, har inte spårats den senaste vintern, men spårades i slutet av föregående vinter 2006/07. Den gamla alfahanen i Dals Ed-Halden (som saknar svans) fotograferades centralt i Dals Ed södra reviret den 4 juni 2007.

Under vintern 2007/08 har ett revirmarkerande par spårats upprepade gånger i Dals Ed södra-reviret, under januari, februari och mars. Vid spridda tillfällen under hela vinterperioden har även en ensam revirmarkerande varg spårats i detta område. Dessutom har det flera gånger (november, januari, februari och mars) spårats både en och två vargar utan att revirmarkeringar noterats, vilket indikerar att det även kan ha funnits fler vargar som tillhört reviret. I så fall kan det antingen vara valpar födda 2007 eller kvardröjande ungdjur från någon tidigare kull i Dals Edsområdet, och/eller mer långväga vandringsvargar. Mer än två vargar i sällskap har dock inte spårats någon gång under vintern 2007/08.

Den sammanlagda spårade sträckan uppgick till 36 km i Dals Ed södra, fördelat på 14 dagar under perioden 25 november – 30 mars. Inget löpblod registrerades.

Preliminärt är det osäkert om föryngring skett 2008.

## **REVIRMARKERANDE PAR**

### **21. Håckren (2 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande vargpar med tillhåll huvudsakligen söder om Håckrenmagasinet, väster om Storsjön i Jämtland län (Figur 2 & 3, Tabell 4). Båda vargarna sköts med tillstånd av Naturvårdsverket den 29 februari 2008. Ingen av vargarna var radiomärkt.

Vintern 2007/08 spårades paret i sammanlagt 97 km under 14 dagar under perioden 7 – 29 februari. Löpblod registrerades vid två tillfällen, 7 – 20 februari.

Ingen föryngring förväntas 2008.

### **22. Naggen (2 vargar)**

Naggenreviret är beläget sydost om Ånge, på båda sidor av länsgränsen mellan Västernorrlands län och Gävleborgs län (Figur 2 & 3, Tabell 4). Säsongen 2005/06

konstaterades föryngring i Naggenreviret, men familjegruppen saknade intakt alfapar, då hannen sköts i september 2005. Säsongen 2006/07 registrerades åter ett intakt revirmarkerande par i området och DNA bekräftade att det var samma tik som tidigare år men en ny hanne.

Vintern 2007/08 kunde ett revirmarkerande par endast bekräftas under november månad. Under januari återfanns bara ett ensamt revirmarkerande djur och på senvintern hittades ingen revirmarkerande varg alls i Naggenreviret. Sammanlagt spårades Naggenvargarna i minst 14 km fördelat på 5 dagar under perioden 5 november – 26 januari. Inget löpblod registrerades.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

### **23. Fulufjället (2 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande par med tillhåll öster om Fulufjället, sydost om Särna, i norra Dalarnas län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). De båda föregående vintrarna 2005/06 och 2006/07 spårades en ensam revirmarkerande varg i samma område. Obekräftade uppgifter tyder på att reviret även sträcker sig in på norskt territorium.

Vargparet i Fulufjället spårades vintern 2007/08 i sammanlagt 91 km fördelat på 19 dagar under perioden 11 nov – 30 mars. Löpblod noterades 16 och 17 februari.

Föryngring 2008 är bekräftad.

### **24. Galven (2 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande par med tillhåll norr om orterna Alfta och Bollnäs i Gävleborgs län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Reviret gränsar i väster till Voxnareviret (se 3). Hanen i Galvenparet har genom DNA-analyserade spillningar, insamlade under spårningar vintern 2007/08, konstaterats vara en invandrad finsk/rysk varg som invandrade till Sverige vintern 2006/07. Vintern 2007/08 etablerade den ett parförhållande med en vargtik, som genom DNA-analyser visade sig vara född i Voxnareviret. Vargens vandring genom Sverige är grovt kartlagd genom spårningar på snö och DNA-analyser av insamlade prov under perioden december 2006 – september 2007 (Figur 7).

Vintern 2007/08 har Galvenparet spårats i sammanlagt 56 km under loppet av 10 dagar under perioden 20 december – 27 mars. Löpblod har inte registrerats vid något tillfälle.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **25. Våmhus (2 vargar)**

Våmhusreviret, även kallat Våmådal, är lokaliserat nordväst om Orsa i Dalarnas län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Liksom de två föregående vintrarna 2005/06 och 2006/07 spårades ett revirmarkerande par i detta område även under vintern 2007/08. Någon föryngring har aldrig konstaterats i Våmhusreviret. Ingen varg har varit radiomärkt i detta revir.

Vintern 2007/08 spårades Våmhusparet i sammanlagt 87 km fördelat på 14 dagar under perioden 5 november – 26 mars. För andra året i rad registrerades inget löpblod i tikens urin.

Preliminärt är det ovisst om föryngring skett 2008.

## **26. Juvberget (2 vargar)**

Juvbergsreviret återfinns väster om Klarälven i den nordligaste delen av Värmlands län samt i angränsande delar av Hedmarks fylke i Norge (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Liksom de tre tidigare säsongerna 2004/05, 2005/06 och 2006/07 registrerades ett revirmarkerande par även vintern 2007/08. I samband med radiomärkning vintern 2005/06 konstaterades det att hannen i paret saknar synliga testiklar (kryptorchid) och således är steril. Inga tecken på föryngring har heller påträffats i reviret.

Spårningarna av Juvbergsparet under vintern 2007/08 omfattade 16 km fördelat på 9 dagar under perioden 16 november – 15 februari. Löpblod registrerades 4 februari.

Under delar vintern 2007/08 har hannen haft en fungerande radiosändare.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

## **27. Sången (2 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande vargpar väster om Leksand i Dalarnas län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Reviret gränsar i väster till Görsjöreviret (se 7.). Ingen varg har varit radiomärkt i detta revir.

Vintern 2007/08 spårades Sångenparet i sammanlagt 138 km fördelat på 19 dagar under perioden 3 november – 25 mars. Löpblod registrerades 28 januari-5 mars.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **28. Äppelbo (3 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande vargpar söder om orterna Malung och Äppelbo i Dalarnas län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Under en spårning av paret den 5 december 2007 hittades hannen i paret illegalt skjuten (Tabell 5). Tiden därefter kunde bara en ensam revirmarkerande varg återfinnas, men vid en spårning den 4 februari var det åter två revirmarkerande vargar tillsammans, liksom under den resterande delen av vintersäsongen. Ingen varg har varit radiomärkt i detta revir.

Under vintern 2007/08 spårades Äppelbovargarna sammanlagt i 131 km fördelat på 21 dagar under perioden 16 november – 23 mars. Löpblod har inte registrerats vid någon spårning.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **29. Aamäck (2 vargar)**

Aamäckreviret utbreder sig mellan orterna Hagfors och Fredriksberg på båda sidor av gränsen mellan Värmlands län och Dalarnas län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Tiken i Aamäckparet radiomärktes som valp i februari 2006 i Gräsmarksreviret (se 11.) i västra Värmland. Hon utvandrade vid drygt ett års ålder och etablerade sig i Aamäckreviret under hösten 2006. Vintern 2006/07 visade spårningarna att hon hade sällskap av en hane, men ingen föring kunde påvisas 2007. I februari 2008 försågs tiken med ett nytt GPS-halsband i regi av SKANDULV.

Aamäckreviret gränsade vintern 2007/08 till 6 andra vargrevir; Acksjön och Halgån i väst och nordväst, Äppelbo i norr, Lövsjön i nordost, Ulriksberg i sydost och Sandsjön i söder (Figur 3). Flera spårningar i gränstrakterna mellan Aamäck och de omgivande reviren har inte med säkerhet kunnat klassas till något visst revir, men under vintern 2007/08 spårades Aamäckparet åtminstone i 164 km under på 19 dagar under perioden 25 november – 23 mars. Löpblod registrerades 7 februari-18 mars.

Föring 2008 har bekräftats.

## **30. Kloten (2 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande par med tillhåll i skogslandet mellan Fagersta och Kopparberg. Reviret berör tre olika län; Dalarna, Örebro och Västmanland (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Tiken försågs med GPS-halsband i februari 2008 i regi av SKANDULV, men hon radiomärktes första gången som knappt ettårig valp i Uttersbergsreviret (se 32.) i mars 2005 och utvandrade till det angränsande Klotenområdet under sommaren 2006, vid drygt två års ålder. Under hela den påföljande vintern (2006/07) spårades hon ensam utan sällskap.

Vintern 2007/08 registrerades ett revirmarkerande par redan på första spårnön. Paret spårades sammanlagt i 25 km fördelat på 7 dagar under perioden 3 november – 26 mars. Inget löpblod registrerades.

Föring 2008 har bekräftats.

## **31. Sandsjön (2 vargar)**

Vintern 2007/08 spårades ett nytt revirmarkerande vargpar i skogarna sydväst om Lesjöfors i östra delen av Värmlands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Sandsjöparets revir gränsar i norr till Aamäckreviret (se 29.) vilket resulterat i att några spårningar i gränsområdet inte varit möjliga att klassificera till något bestämt revir.

Vintern 2007/08 spårades Sandsjöparet i 80 km fördelat på 8 dagar under perioden 24 januari – 29 mars. Löpblod registrerades den 7 februari.

Föring 2008 är sannolik.

## **32. Uttersberg (2 vargar)**

Uttersbergsreviret är beläget öster om Lindesberg, på båda sidor av gränsen mellan Örebro län och Västmanlands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Ingen föring

konstaterades 2007, men de tre föregående åren (2004, 2005 och 2006) har föryngring bekräftats i reviret.

Vintern 2007/08 registrerades ett revirmarkerande par, där både tiken och hannen hade fungerande GPS-halsband (SKANDULV). Uttersbergsparet spårades i sammanlagt 14 km under loppet av 7 dagar under perioden 16 oktober – 27 mars. Löpblod registrerades den 31 januari.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **33. Dals Ed-Halden (2 vargar)**

Det svensk-norska Dals Ed-Haldenreviret återfinns i området väster om sjön Stora Le, i Dalsland och Västra Götalands län samt i de sydöstligaste delarna av Haldens kommun i Østfold fylke i Norge (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). I detta område har stationära, revirhävdande vargar registrerats varje vinter sedan 1996/97. Föryngring har bekräftats för de flesta av åren, senast 2006.

Under vintern 2007/08 spårades ett revirmarkerande par i Dals-Ed-Halden och DNA-analyser av insamlad spillning visade att det var ett nytt par som hävdade reviret. Vintern 2006/07 noterades tecken på en uppsplittring i två olika revir, ett nordligt och ett separat sydligt revir. Detta kunde bekräftas under vintern 2007/08. Det nordliga av de två reviren har fortsatt benämnts Dals Ed-Halden medan det sydliga kallas Dals Ed södra (se 20.). Vintern 2007/08 spårades paret i sammanlagt 41 km fördelat på 14 dagar under perioden 17 november – 30 mars. Inget löpblod registrerades.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **34. Kroppefjäll (2 vargar)**

Kroppefjällsreviret är beläget i Dalsland, mellan orterna Färgelanda och Mellerud i Västra Götalands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Sedan säsongen 2002/03 har området hyst revirmarkerande vargar. Föryngring har dock bara konstaterats 2004 och 2006. Föregående vinter registrerades en familjegrupp bestående av 5 vargar, inklusive ett intakt alfapar, men ingen föryngring kunde konstateras för 2007. Ingen varg har varit radiomärkt i Kroppefjällsreviret.

Vintern 2007/08 påvisades ingen familjegrupp i Kroppefjäll, utan bara ett revirmarkerande par. Genom DNA-analyser har det konstaterats att en ny hanne etablerade sig i Kroppefjällsreviret under vintern 2007/08. Den gamla hannen fanns dock kvar i reviret i början av vintern för att senare dyka upp i det nybildade Bredfjällsreviret (se 35.). Sammanlagt spårades Kroppefjällsparet i 57 km under 11 dagar under perioden 19 november – 28 mars. Löpblod registrerades den 4 februari.

Föryngring 2008 har bekräftats.

### **35. Bredfjället (2 vargar)**

Ett nytt revirmarkerande par vars revir återfinns norr om Kungälv och Göteborg i Västra Götalands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). I början av vintern 2007/08 spårades i detta område en ensam revirmarkerande varg, men under senare delen av vintern



kunde ett revirmarkerande par bekräftas, där det visade sig att hanen i paret var den tidigare alfahanen i Kroppefjällsreviret (bekräftat genom DNA-analyser, SKANDULV).

Sammanlagt spårades Bredfjällsvargarna i minst 21 km fördelat på 8 dagar under perioden 6 januari – 28 mars. Löpblod registrerades 19 mars.

Föryngring 2008 har bekräftats.

## **OSÄKRA REVIRMARKERANDE PAR**

### **36. Vassjön (0-2 vargar)**

I slutet av vintern 2007/08, efter inventeringsperioden slut, spårades ett revirmarkerande vargpar öster om Noppikoski, norr om Orsa, på ömse sidor av länsgränsen mellan Dalarnas län och Gävleborgs län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Det är oklart om detta handlade om ett nytt revir eller om det kan ha varit fråga om tiken i Tenskog (se 2.), som i så fall fått en partner under senare delen av vårvintern. DNA-analyser av insamlade spillningar visade dock att det inte var fråga om paret i Siljansringen.

Vargarna spårades i 12 km fördelat på 4 dagar under perioden 27 mars – 2 april. Inget löpblod registrerades.

Preliminärt är det ovisst om föryngring skett 2008.

### **37. Ockelbo (1-2 vargar)**

Ockelboreviret har över åren varit lokaliserat huvudsakligen mellan Åmot och Kilafors, nordväst om Ockelbo i södra delen av Gävleborgs län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Ett revirmarkerande par noterades första gången i området vintern 2000/01. Genom DNA-analyser har det konstaterats att tiken i paret varit densamma under alla dessa år, åtminstone fram till och med vintern 2006/07 och att hon är dotter till den finsk/ryska varg som ynglade i trakten av Gillhov i Jämtland åren 1991-93. Vintern 2006/07 var med andra ord Ockelbotiken 13,5-15,5 år gammal. Föryngring i Ockelboreviret har dock endast bekräftats två gånger, 2001 och 2003. Trots att ett revirmarkerande vargpar spårades vintern 2006/07 kunde ingen föryngring bekräftas för 2007.

Vintern 2007/08 har antalet vargar och deras status i Ockelboreviret inte varit helt klarlagd. Upprepade gånger har spårningarna omfattat två vargar i sällskap, men det har inte gått att säkerställa att båda vargarna har revirmarkerat. Vid flera tillfällen har det bara varit en varg som revirmarkerat. I januari spårades ömsom en ensam varg och ömsom två vargar. Inga spårningar finns från februari eller mars, men från början av april finns en spårning av 2 vargar. Ett par spårningar från vintern 2007/08 visade att familjegruppen i det angränsande Amungenreviret (se 5.) hade rört sig inom områden som tidigare år tillhört Ockelboreviret.

Slutsatsen för vintern 2007/08 blir att det åtminstone funnits en ensam revirmarkerande varg i Ockelboreviret, men att det kan ha rört sig om en parbildning. Sammanlagt omfattade de spårningar som bedömts tillhöra Ockelbo 47 km fördelade på 10 dagar under perioden 14 december – 6 april. Löpblod registrerades den 25 januari.

Föryngring 2008 har bekräftats, vilket i efterhand visar att det fanns ett vargpar i Ockelboreviret vintern 2007/08.

### **38. Bogen-Eidskog (1-2 vargar)**

Detta revir är nytt för säsongen och återfinns öster om Charlottenberg och norr om Arvika i västra delen av Värmlands län samt i angränsande delar av Hedmark fylke i Norge (Figur 2 & 3, Tabell 4). Reviret gränsar i norr till Gräsmarksreviret (se 11.).

Vintern 2007/08 spårades två revirmarkerande vargar inom Gräsmarksrevirets sydvästra del den 12 och 13 december. Dessa vargar var sannolikt *inte* alfaparet i Gräsmark då GPS-positionerna från Gräsmarkshannen under de aktuella dagarna visade dålig överensstämmelse med spårningarna. Som ett resultat av en beviljad skydds jakt i Gräsmarksreviret sköts en vuxen vargtik den 8 januari ca 10 km utanför (söder om) Gräsmarksreviret. Både före och efter skyddsjakten spårades 4 vargar i Gräsmark, inklusive ett intakt alfapar. I Bogenområdet, söder om Gräsmarksreviret, kunde däremot inget vargpar hittas efter skyddsjakten. En ensam revirmarkerande varg spårades dock vid flera tillfällen, sammanlagt i 26 km fördelat på 5 dagar under perioden 5 februari – 28 mars. Inget löpblod registrerades.

Vintern 2007/08 har således en ensam varg hävdad revir söder om Gräsmarksreviret, men det är sannolikt att det i början av vintern var ett revirmarkerande par i området.

Föryngring 2008 är inte sannolik.

### **39. Forshyttan (1-2 vargar)**

I grova drag är detta revir beläget norr om Molkom i östra delen av Värmlands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Föryngring konstaterades 2005. Därefter gick familjegruppen i upplösning och vintern 2006/07 registrerades endast en ensam revirmarkerande varg, som genom DNA-anlys av insamlad spillning visade sig vara fadern till 2005 års valpkull.

Vintern 2007/08 konstaterades fortsatt samma revirmarkerande hanvarg i detta område genom en kombination av spårningar och DNA-analyser. Två revirmarkerande vargar i sällskap spårades vid ett par tillfällen i mars 2008, varav den ena alltså var den gamla Forshyttehannen. Således har denna varg åter påvisats med hjälp av DNA-analyser och då sannolikt ingående i ett nybildat par. Under ordinarie inventeringsperiod (oktober-februari) finns dock inga spårningar från Forshytteområdet som tyder på ett etablerat vargpar och inte heller på stationär vargförekomst i övrigt. Men då den gamla Forshyttehannen är påvisad i det aktuella området för fjärde säsongen i rad är det rimligt att åtminstone en varg klassas som stationär i området under den senaste vintern.

Föryngring 2008 har bekräftats i området, men det är preliminärt osäkert om föryngringen hör till Forshyttreviret eller till det närbelägna Sandsjöreviret (se 31.).

#### **40. Björneborg (1-2 vargar)**

Från ett begränsat område söder om väg E-18 mellan Kristinehamn och Karlskoga i sydöstra delen av Värmlands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4) finns ett par svårtolkade vargspårningar från vintern 2007/08. DNA-analyser av insamlade spillningar från november 2007 har påvisat tre olika individer, varav två vargar är syskon (hane och hona) och födda det närbelägna Hasselforsreviret (se 19.). Den tredje vargen var en hane född i Filipstadsreviret, där föryngring skedde senast 2003. Dessa DNA-prover insamlades under spårningar gällde tre spårlopor som följdes åt. Inga revirmarkeringar registrerades.

Filipstadsvargen har tidigare identifierats via DNA-analys från vintern 2005/06 i trakten av Gullspång, ett par mil söderut, vilket indikerar att denna varg kan vara stationär i området. I perioden december – februari finns inga kvalitetssäkrade spårningar från området runt Björneborg, men flera rapporter från allmänheten gällande två vargar finns från januari och början av mars. Från slutet av mars månad finns en kvalitetssäkrad spårning gällande två spårlopor i sällskap där även revirmarkeringar registrerades. Inga DNA-prover insamlades dock vid detta tillfälle. En omständighet som ytterligare försvårar bedömningarna är att Hasselforsparet bevisligen har rört sig i upp till dessa trakter även den senaste vintern. Sammanfattningsvis finns ändå indikationer på att det kan ha varit fråga om ett etablerat vargpar i Björneborgsområdet vintern 2007/08.

Den 26 december hittades en död skabbangripen hanvarg vid en åtel i området (Tabell 5). Ingen DNA-analys av denna varg är i skrivande stund gjord.

Preliminärt är det ovisst om föryngring skett 2008.

#### **41. Örby (0-2 vargar)**

Vintern 2007/08 inkom från allmänheten ett flertal rapporter om vargförekomst inom ett relativt stort område i sydvästligaste delen av Västra Götalands län samt i angränsande delar av Hallands län (Figur 2, 3 & 4, Tabell 4). Bristen på snö har i de flesta fall omöjliggjort kvalitetssäkring, men några spårningar rörande två revirmarkerande djur öster om Kinna har kunnat genomföras under senare halvan av mars, det vill säga efter avslutad inventeringsperiod. Från perioden januari – februari finns också ett par kortare spårningar, men utan att revirmarkeringar registrerades.

Spårningarna i Örbyområdet omfattar totalt 12 km fördelat på 5 dagar under perioden 1 januari – 27 mars. Två revirmarkerande djur spårades i sammanlagt 7,5 km fördelat på 3 dagar; 18, 23 och 27 mars. Inget löpblod registrerades.

Eftersom metodiken för varginventering i Skandinavien så fundamentalt bygger på spårningar, är snöbristen på dessa sydliga breddgrader en mycket försvårande omständighet. Ett vargpar kan således mycket väl ha varit etablerat redan i under själva inventeringsperioden (oktober-februari), även om detta inte är säkerställt.

Preliminärt är det ovisst om föryngring skett 2008.

## **ÖVRIGA STATIONÄRA VARGAR**

### **42. Överkalix-Pirttijärvi (1 varg)**

Vintrarna 2005/06 och 2006/07 spårades en ensam stationär hanvarg huvudsakligen i trakterna mellan Korpilombolo och Överkalix, öster om Kalixälven, i Norrbottens län (Figur 2 & 7, Tabell 4). Vargen försågs med GPS-halsband i mars 2007. DNA-analyser visade att vargen vara en invandrare från den finsk/ryska populationen.

Vintern 2007/08 blev den så kallade Pirttijärvi-vargen åter registrerad ensam i reviret. Vargen följdes nästan uteslutande via GPS-positioner men några få kilometer spårning finns också registrerade. Vargen avlivades med tillstånd av Naturvårdsverket den 4 februari 2008 (Tabell 5).

### **43. Haverö (1 varg)**

Vintern 2007/08 spårades för tredje året i rad en ensam revirmarkerande varg väster om Ramsjö, i både Gävleborgs län och Västernorrlands län (Figur 2 & 3, Tabell 4). Den spårade sträckan uppgick till 6 km fördelat på 2 dagar; 23 januari och 15 februari. Inget löpblod registrerades. Trots att flera försök gjordes kunde ingen varg återfinnas under senare delen av vintern.

### **44. Tansen (1 varg)**

Under vintern 2007/08 har en ensam varg spårats inom ett begränsat område sydväst om Borlänge i Dalarnas län (Figur 2 & 3, Tabell 4). Regelbundna revirmarkeringar noterades vid åtminstone en av spårningarna. Sammanlagt spårades varg i Tansenområdet i 54 km under 4 dagar; 9 januari – 19 mars. Inget löpblod registrerades.

### **45. Djurskog-Römskog (1 varg)**

Djurskog-Römskogsreviret är beläget i västra delen av Värmlands län, norr och nordväst om Årjäng i Sverige samt i angränsande delar av Östfold och Akershus fylken i Norge (Figur 2 & 3, Tabell 4).

Vintern 2005/06 var Djurskog och Römskog två olika vargrevir som gränsade till varandra. En familjegrupp bestående av 4 vargar registrerades i Djurskogsreviret och ett revirmarkerande par i Römskogsreviret. Föryngring kunde inte bekräftas i Djurskogsreviret 2005 och endast ett alfadjur kunde med säkerhet spåras den vintern. Under vintern 2006/07 fanns inga tecken på mer än ett vargrevir i området och spårningarna påvisade minst 2, max 3 vargar.

Vintern 2007/08 spårades en ensam revirmarkerande varg i Djurskog-Römskogsområdet. Vargen spårades uteslutande av norsk inventeringspersonal, huvudsakligen i Norge, men ett par av dessa spårningar korsade även riksgränsen in i Värmlands län.

## **INVANDRING AV VARG FRÅN FINLAND/RYSSELAND**

Förutom den redan kända invandraren, som sedan ett par år tillbaka etablerat revir i trakten norr om Överkalix, i Norrbottens län (se Överkalix-Pirttijärvi, 42) har ytterligare två vargar av finsk/rysk härkomst identifierats under vintern 2007/08. Den ena vargen spårades i januari 2008 i trakten av Varjisträsk i Norrbottens län och dess härkomst kunde bestämmas genom DNA-analys av i fält insamlat provmaterial. I slutet av mars 2008 spårades en varg söder om Skellefteå i Västerbottens län och DNA-analys kunde fastställa att det var fråga om samma varg som tidigare under vintern hade spårats i Norrbottens län, ca 200 km norrut. (Figur 7.)

DNA-analys av två insamlade spillningar norr om Bollnäs i Gävleborgs län i februari och mars 2008 påvisade ytterligare en finsk/rysk hanvarg. Denna varg var känd sedan tidigare och identifierades första gången i nordöstra Norrbotten i december 2006 och därefter i både Gällivare kommun (januari 2007) och Storumans kommun (februari 2007) samt i Rättviks kommun (juli 2007) och Älvdalens kommun (september 2007). Vargen etablerade revir vintern 2007/08 tillsammans med en tik i det sk. Galvenreviret (se 24.)

## **DÖDA VARGAR**

Under *vinterperioden* 2007/08 (oktober-april) har 14 döda vargar registrerats i Sverige. Av dessa kan 8-9 klassas som stationära vargar, tillhörande någon av kategorierna familjegruper, revirmarkerande par eller övriga stationära vargar.

Av de totalt 14 döda vargarna under vintersäsongen blev 10 skjutna med stöd av lagstiftningen (7 vargar fälldes under skydds jakt med tillstånd av Naturvårdsverket och 3 med stöd av § 28 i Jaktlagstiftningen). Därutöver dödades två vargar illegalt, en varg trafikdödades och en skabbangripen varg hittades död. (Tabell 5.)

Sett till helårssäsongen 2007/08 (1 maj-30 april) har 23 döda vargar i Sverige kommit till officiell kännedom. Av dessa sköts 13 med stöd av svensk lagstiftning (8 med skydds jaktstillstånd utfärdat av Naturvårdsverket och 5 med stöd av § 28 i Jaktlagstiftningen).

## TABELLER

**Tabell 1.** Antal bekräftade föryngringar av varg samt antal familjegrupper och revirmarkerande par som registrerades i Sverige under vintern 2007/08, samt fördelningen av respektive kategori med avseende på gränsområdet mellan Sverige och Norge. Observera att antalet föryngringar ej kan adderas till antalet familjegrupper och revirmarkerande par eftersom föryngringarna har skett i de revir som klassificerats som familjegrupper.

Social status	Sverige (inkl. gränsområdet)	Sverige	Gränsområdet Sverige/Norge
Säkra föryngringar	19	18	1
Familjegrupper	19-20	18-19	1
Revirmarkerande par	15-21 *	13-18 *	2-3

\*) Osäkra par är inkluderade i maxsiffran.

**Tabell 2.** Antalet stationära vargindivider som registrerats i Sverige (inklusive gränsrevir) under vintern 2007/08 (okt-feb), fördelade på de olika kategorierna familjegrupper, revirmarkerande par och övriga stationära vargar.

Social status	Antal vargar (min.-max.)
Familjegrupper	95-106
Revirmarkerande par	35-43
Övriga stationära vargar	4-4
<b>Summa stationära vargar</b>	<b>134-153</b>

**Tabell 3.** Den svenska vargpopulationens utveckling de senaste fyra säsongerna, med avseende på antal föryngringar, antal revir med familjegrupper eller revirmarkerande par, antal individer i revir med familjegrupper eller revirmarkerande par samt det totala antalet stationära individer.

Säsong	Föryngringar	Revir med familjegrupper eller par	Antal vargar i familjegrupper eller par	Antal stationära vargar totalt
2004/05	11	24	97-101	101-109
2005/06	13	27-28	105-111	114-124
2006/07	15	28-29	101-116	112-129
2007/08	19	35-41	130-149	134-153

**Tabell 4.** Stationär vargförekomst i Sverige vintern 2007/08 (okt.-feb.). Antalet redovisade individer inkluderar kända döda vargar under vintern. Numreringen överensstämmer med text och kartor.

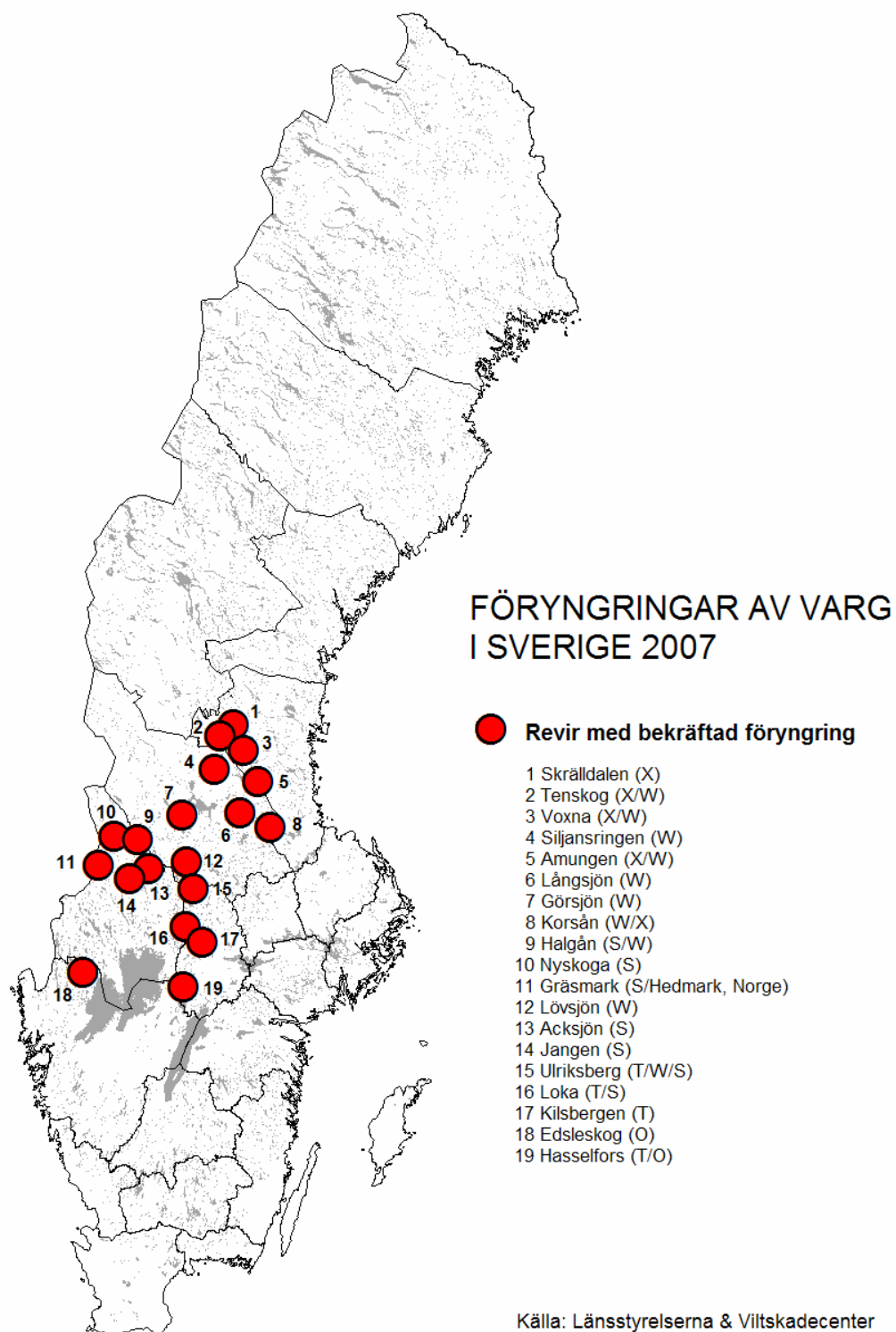
Nr i Fig.	Kategori	Revir	Län	Föryng-ring 2007	Antal individer	
					Min	Max
1	Familjegrupp	Skrälldalen	X	Ja	4	4
2	Familjegrupp	Tenskog	X/W	Ja	3	3
3	Familjegrupp	Voxna	X/W	Ja	8	8
4	Familjegrupp	Siljansringen	W	Ja	7	7
5	Familjegrupp	Amungen	X/W	Ja	5	6
6	Familjegrupp	Långsjön	W	Ja	4	4
7	Familjegrupp	Görsjön	W	Ja	5	7
8	Familjegrupp	Korsån	W/X	Ja	6	6
9	Familjegrupp	Halgån	S/W	Ja	3	6
10	Familjegrupp	Nyskoga	S	Ja	5	5
11	Familjegrupp	Gräsmark	S/Norge	Ja	4	6
12	Familjegrupp	Lövsjön	W	Ja	5	5
13	Familjegrupp	Acksjön	S	Ja	5	5
14	Familjegrupp	Jangen	S	Ja	7	7
15	Familjegrupp	Ulriksberg	T/W/S	Ja	5	6
16	Familjegrupp	Loka	T/S	Ja	6	6
17	Familjegrupp	Kilsbergen	T	Ja	3	4
18	Familjegrupp	Edsleskog	O	Ja	3	3
19	Familjegrupp	Hasselfors	T/O/S	Ja	5	5
20	Familjegrupp ?	Dals Ed södra	O	?	2	3
<b>Delsumma:</b>		<b>19-20</b>		<b>19</b>	<b>95</b>	<b>106</b>
21	Revirm. par	Häckren	Z	Nej	2	2
22	Revirm. par	Naggen	Y/X	Nej	2	2
23	Revirm. par	Fulufjället	W	Nej	2	2
24	Revirm. par	Galven	X	Nej	2	2
25	Revirm. par	Våmhus	W	Nej	2	2
26	Revirm. par	Juvberget	S/Norge	Nej	2	2
27	Revirm. par	Sången	W	Nej	2	2
28	Revirm. par	Äppelbo	W	Nej	3	3
29	Revirm. par	Aamäck	S/W	Nej	2	2
30	Revirm. par	Kloten	W/T/U	Nej	2	2
31	Revirm. par	Sandsjön	S	Nej	2	2
32	Revirm. par	Uttersberg	U/T	Nej	2	2
33	Revirm. par	Dals Ed-Halden	O/Norge	Nej	2	2
34	Revirm. par	Kroppefjäll	O	Nej	2	2
35	Revirm. par	Bredfjället	O	Nej	2	2
36	Revirm. par ?	Vassjön	X/W	Nej	0	2
37	Revirm. par ?	Ockelbo	X	Nej	1	2
38	Revirm. par ?	Bogen-Eidskog	S/Norge	Nej	1	2
39	Revirm. par ?	Forshyttan	S	Nej	1	2
40	Revirm. par ?	Björneborg	S	Nej	1	2
41	Revirm. par ?	Örby	O/N	Nej	0	2
<b>Delsumma:</b>		<b>15-21</b>		<b>0</b>	<b>35</b>	<b>43</b>
42	Övrig stationär	Överkalix-Pirttijärvi	BD	Nej	1	1
43	Övrig stationär	Haverö	X/Y	Nej	1	1
44	Övrig stationär	Tansen	W	Nej	1	1
45	Övrig stationär	Djurskog/Römskog	Norge/S	Nej	1	1
<b>Delsumma:</b>		<b>4</b>		<b>0</b>	<b>4</b>	<b>4</b>
<b>Summa stationära ind:</b>					<b>134</b>	<b>153</b>

**Tabell 5. Kända döda vargar i Sverige under vinterperioden 2007/08 (oktober-april).**

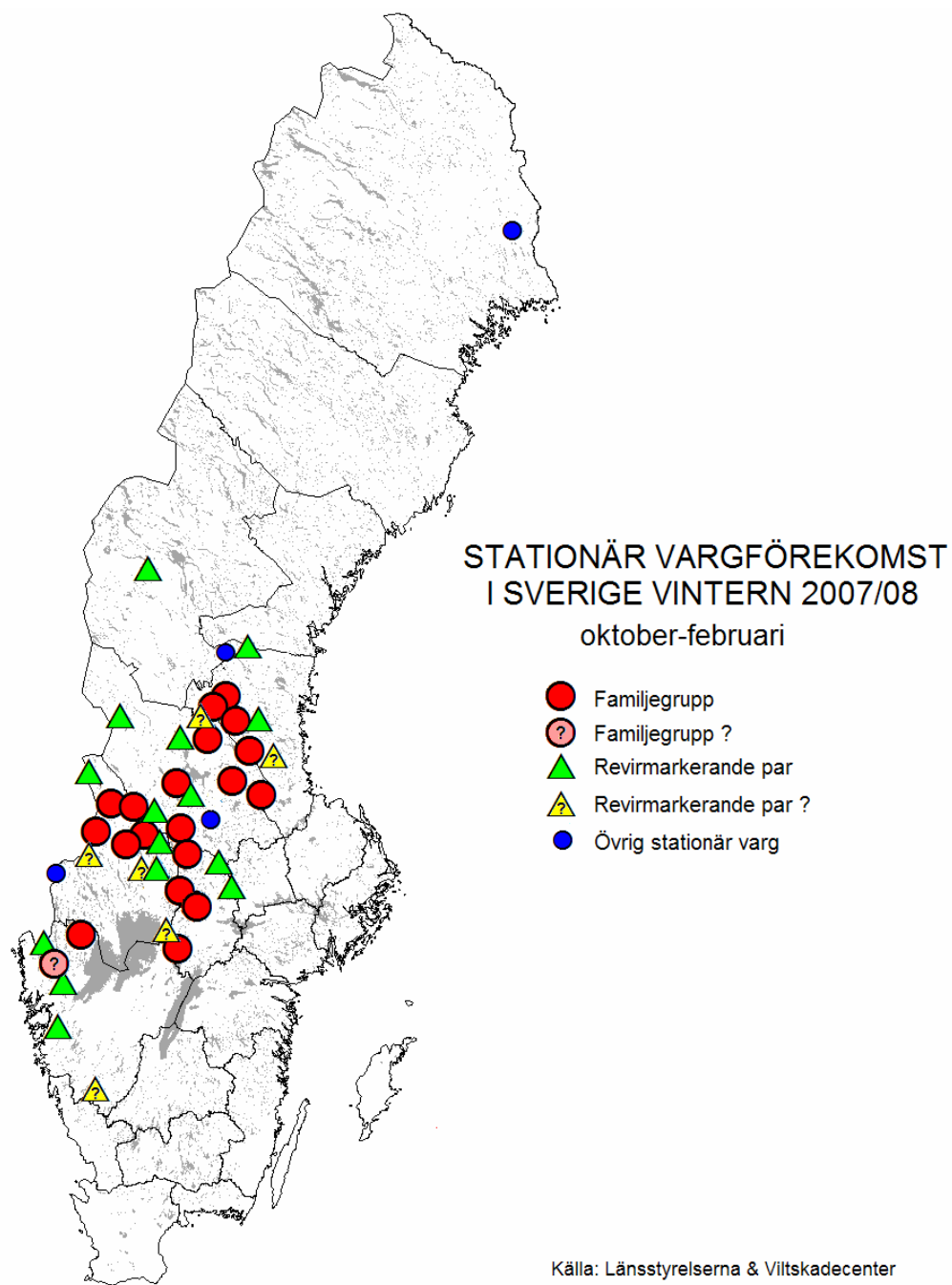
Nr	Fynddatum	Plats	Län	Revir	Kön	Dödsorsak	Anmärkning
1	2007-10-09	N Bjursås	Dalarna	Långsjön	Tik	Skjuten	Med stöd av §28. Alfatik.
2	2007-10-20	NO Solberg	V-norr	Utanför	Hanne	Skjuten	Med stöd av §28
3	2007-11-26	V Ekshärad	Värml	Jangen	Hanne	Skjuten skyddsjakt	Alfahanne
4	2007-12-05	NV Äppelbo	Dalarna	Äppelbo	Hanne	Skjuten illegalt	Hanne i revirm.par
5	2007-12-26	SV Bäckhammar	Värml	Björneborg ?	Hanne	Skabb	Hittad död vid åtel
6	2008-01-08	NO Charlottenberg	Värml	Bogen ?	Tik	Skjuten skyddsjakt	Trol. tik i nytt par
7	2008-02-04	N Överkalix	N-bott	Pirrtjärvi	Hanne	Skjuten skyddsjakt	Östlig invandrare.
8	2008-02-29	Oviksfjällen	Jämtl	Häckren	Hanne	Skjuten skyddsjakt	Hanne i revirm.par
9	2008-02-29	Oviksfjällen	Jämtl	Häckren	Tik	Skjuten skyddsjakt	Tik i revirm.par
10	2008-03-?	Linsell	Jämtl	Utanför	?	Dödad illegalt	Polisutredning
11	2008-03-03	Voxna	Gävle	Voxna	Hanne	Skjuten skyddsjakt	
12	2008-03-15	Gusselby	Örebro	Utanför	Hanne	Skjuten skyddsjakt	Född i Kilsbergen 2007
13	2008-03-19	Nordanö, Avesta	Dalarna	Utanför	Hanne	Trafik bil	
14	2008-04-06	SO Solberg	V-norr	Utanför	Hanne	Skjuten	Med stöd av §28



## FIGURER

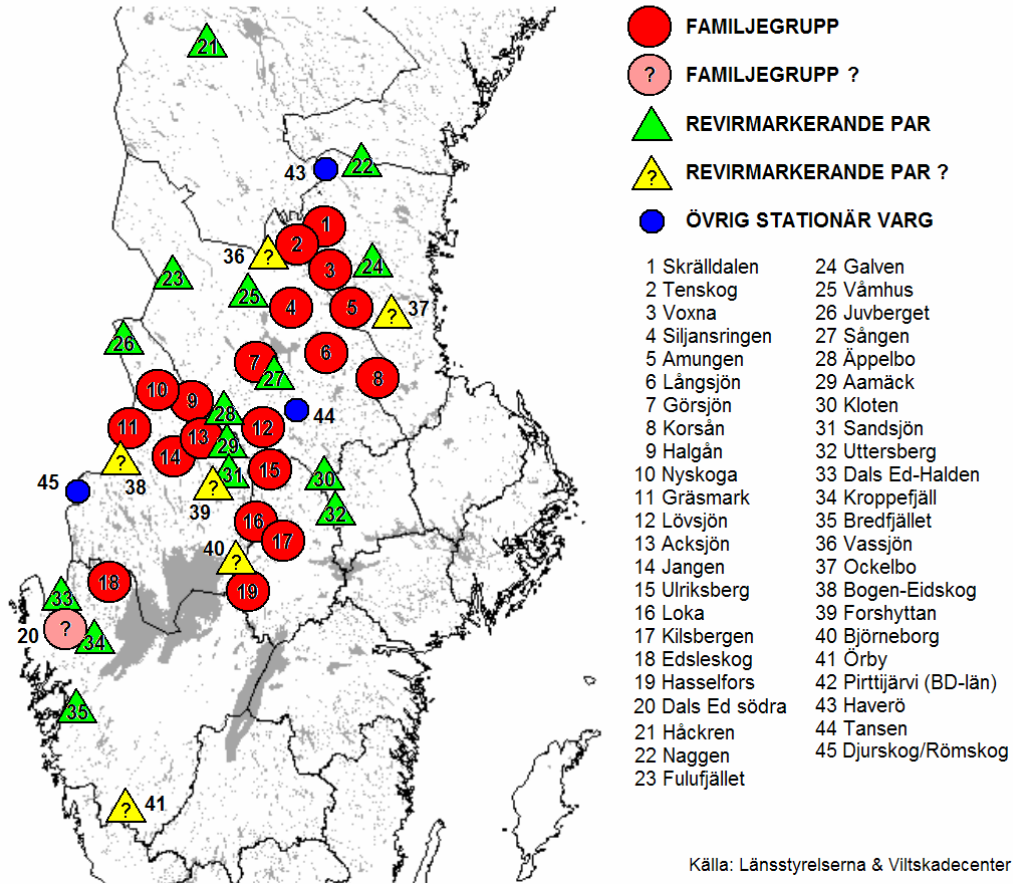


**Figur 1.** Den geografiska fördelningen av de 19 revir med bekräftad föryngring av varg i Sverige under 2007. Numreringen överensstämmer med texten, figur 3 och 4 samt tabell 4.



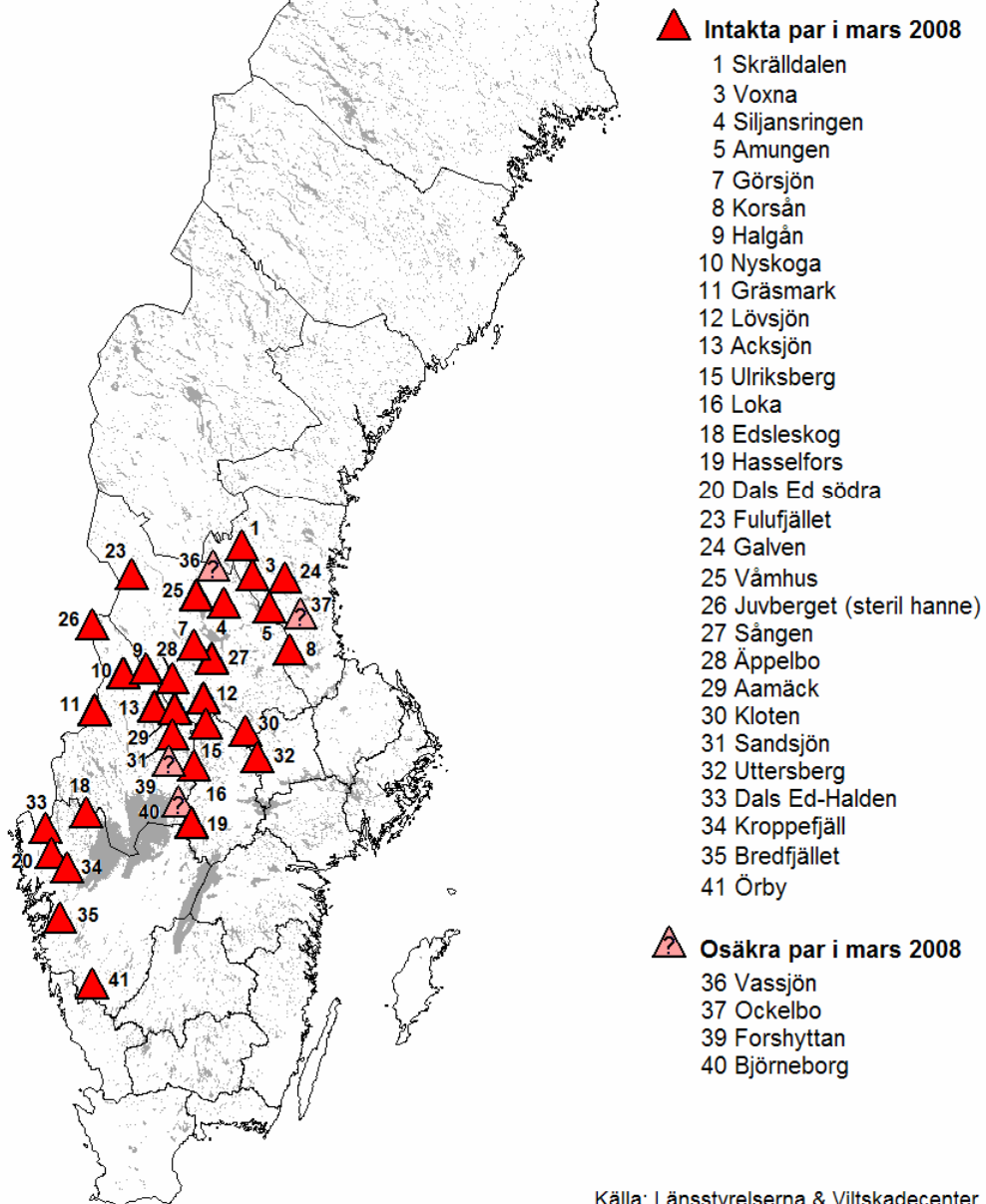
**Figur 2.** Den geografiska fördelningen av revir med stationär vargförekomst i Sverige under vintern 2007/08 (oktober-februari).

STATIONÄR VARGFÖREKOMST I DET SVENSKA KÄRNOMRÅDET  
Vintern 2007/08 (oktober-februari)



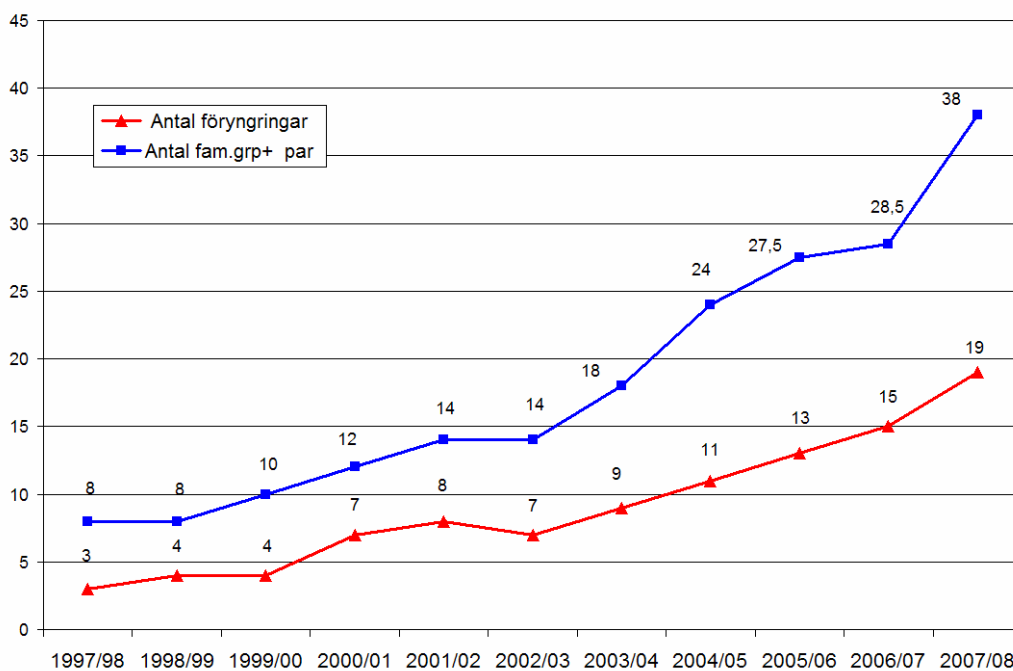
**Figur 3.** Den geografiska fördelningen av revir med stationär vargförekomst i det svenska kärnområdet för varg, under vintern 2007/08 (oktober-februari). Numreringen överensstämmer med texten, figur 1 och 4 samt tabell 4.

## REVIR MED INTAKTA VARGPAR I SLUTET AV VINTERSÄSONEN 2007/08

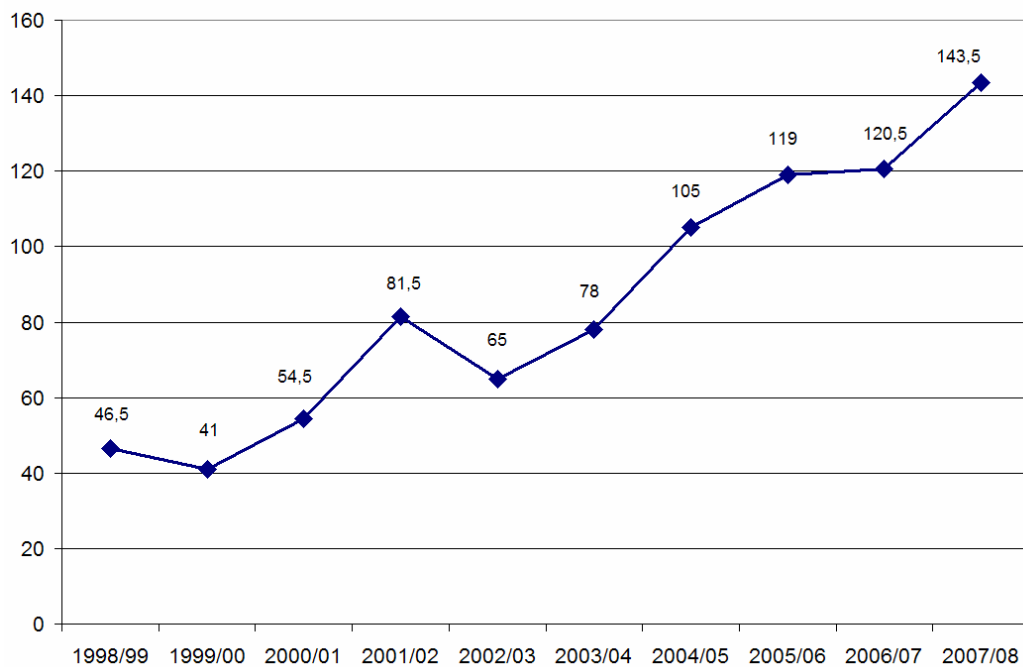


Källa: Länsstyrelserna & Viltskadecenter

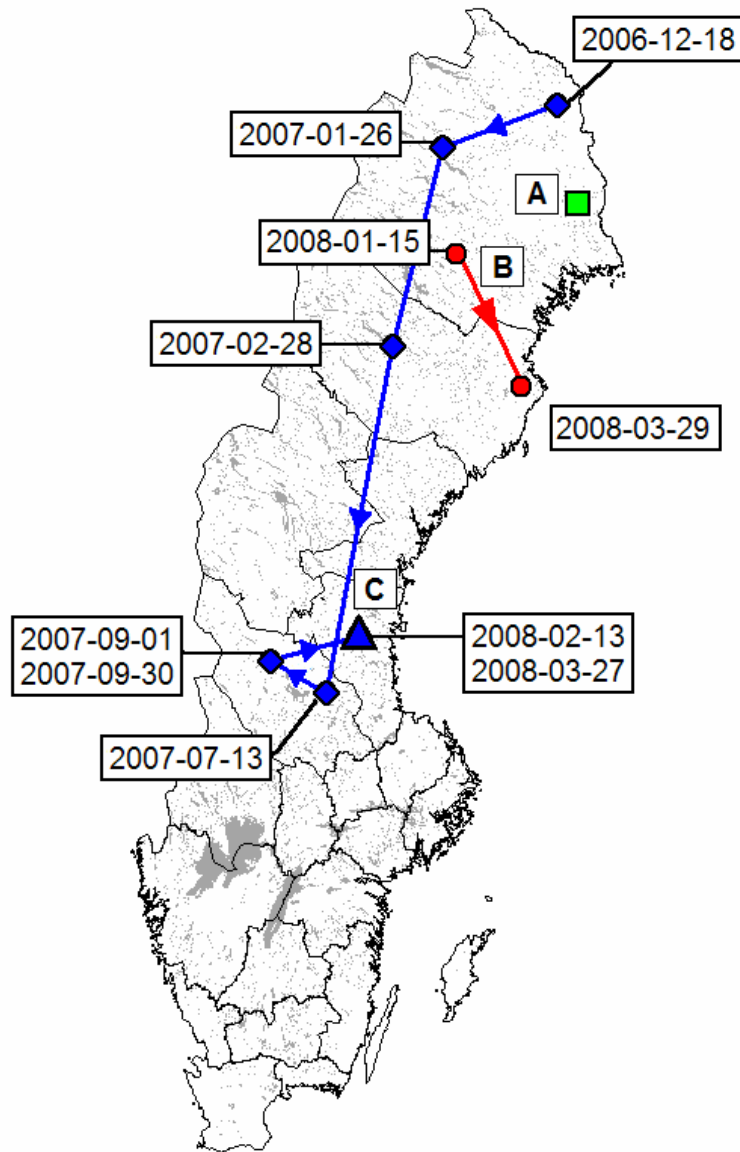
**Figur 4.** Den geografiska fördelningen av vargrevir i Sverige där intakta parbildningar (alfapar i familjegrupper eller revirmarkerande par) bedöms ha funnits i slutet av vintersäsongen, i mars 2008. Kartan ger en bild av var nya föryngringar kan ha skett våren 2008. Baserat på tidigare års erfarenhet är det inte sannolikt att föryngring skett i samtliga dessa revir. Ungefär tre fjärdedelar av de intakta paren kan förväntas ha ynglat 2008. Kategorin "osäkra par i mars 2008" omfattar revir där intakta par har spårats i mars men där särskiljning gentemot andra revir inte är kvalitetssäkrad. Numreringen överensstämmer med texten, figur 1 och 3 samt tabell 4.



**Figur 5.** Den svenska vargstammens utveckling under perioden 1997/98 – 2007/08. Den övre kurvan visar medelvärdet av min- och maxantalet revir med familjegrupper eller revirmarkerande par. Den undre kurvan visar antalet revir med konstaterad föringring.



**Figur 6.** Den svenska vargstammens utveckling under perioden 1998/99 – 2007/08, baserat på antalet stationära individer. Kurvan visar medelvärdet av minimi- och maxantalet stationära vargar.



**Figur 7.** Under vintern 2007/08 fanns minst tre invandrade vargar från den finsk/ryska populationen i Sverige. Den ena var en radiomärkt hane, känd sedan tidigare säsonger, och hade etablerat revir norr om Överkalix (A). Denna varg avlivades med tillstånd av naturvårdsverket den 4 februari. Den andra invandraren (B) identifierades genom DNA-analys av prover insamlade under spårningar. Vargen hittades först i Norrbottens län i januari för att sedan dyka upp i Västerbottens kustland i slutet av mars. Den tredje invandraren (C) var också en hanvarg, känd sedan tidigare och identifierades vintern 2007/08 genom DNA-analys av insamlade spillningar den 13 februari och 27 mars 2008. Spårningarna visade att vargen ingick i en parbildning i det sk. Galvenreviret i Gävleborgs län. Tidigare hade samma varg identifierats genom spårningar och DNA-analys av spillningar från flera platser i landet ända sedan december 2006, då den först upptäcktes i nordligaste Sverige inte långt från finska gränsen.